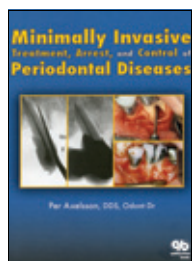

Nyttig «kokebok» i periodonti

Per Axelsson:

Minimally invasive treatment, arrest, and control of periodontal diseases

Axelsson er nå kommet ut med bok nummer fem i en serie på i alt seks planlagte bøker kalt «The Axelsson series on preventive dentistry». Det er et

imponerende stykke arbeid som ligger bak utgivelsene, og at han dessuten fremstår som eneforfatter av en slik bokserie gjør ikke prestasjonen mindre. Boken som anmeldes her har fokus på periodontale sykdommer, risikovurderinger, behandling, behovsrelatert forebygging, og vedlikeholdsprogram.

Målet med boken er i følge forfatteren at den skal tjene som en velillustrert klinisk «kokebok», som steg for steg viser hvordan en skal praktisere minimal invasiv ikke-kirurgisk behandling, behandle infeksjøs inflammert periodontalt vev, oppnå reparasjon og regenerasjon av tapt periodontalt vev, og gi effektive, støttende program for forebygging av residiverende periodontal sykdom. Målgruppen er allmennpraktiserende tannleger og tannpleiere så vel som tannlegestudenter og spesialistutdanningskandidater.

Boken er delt inn i fem hovedkapitler. Hvert kapittel avsluttes med en nyttig oppsummering og konklusjon på temaer som er berørt i kapitlet. En fyldig referanseliste, en liste over forkortelser, samt et alfabetisk register følger til slutt i boken. Litteraturhenvisninger finnes fortløpende gjennom teksten. Boken er rikt illustrert med kliniske foto og røntgen av meget god kvalitet, enkelte elektronmikroskopiske bilder, foto av instrumenter og arbeidsstillinger, samt forklarende skisser. Det er like mange tabeller som fordypningsbokser i boken, i alt åtte av hver. Boken har god papirkvalitet, noe som også bidrar til den gode gjengivelsen av bilder. Noen vil nok dra kjensel på enkelte av figurene, og det har sin årsak i at rundt 30 prosent av illustrasjonene er hentet fra andre lærebøker etter tillatelse fra forlag og forfattere.

Det første kapitlet tar for seg metoder for depurasjon og rotplanering. Fordeler og ulemper ved bruk av håndinstrumenter og en rekke elektrisk drevne systemer som ultralydscalere, lasere, roterende instrumenter og rotplaneringssystemer, blir diskutert. For norske lesere vil kanskje omfanget noen av de navngitte systemene har fått i forhold til andre metoder, være litt overraskende (f.eks. Perio-Tor).

Kapittel to, som omhandler mekanisk og kjemisk plakk-kontroll, er det korteste kapitlet i boken. Siden intensjonen med denne læreboken er å være en klinisk lærebok, og ikke en basisbok i patogenese, er periodontale sykdommers etiologi kun omtalt i korte ordelag i kapitlet før metoder for initial intensiv terapi beskrives.

En rød tråd i boken er minimal invasiv behandling. Boken har likevel kapitler som omhandler periodontal kirurgi. Velkjente kirurgiske teknikker for å få tilgang til periodontale defekter er beskrevet i kapittel tre, mens hele kapittel fire er tilegnet regenerasjonsbehandling. Både GTR-teknikk og bruk av biomaterialer er detaljert beskrevet. Forfatteren omtaler også lokal og systemisk bruk av antibiotika.

Boken avsluttes med et kapittel om forebyggende behandling og vedlikeholdsbehandling, der individuelle risikoprofiler er et av temaene som vies plass.

De mange informative kliniske illustrasjonene kombinert med oppdatert evidensbasert vitenskapelig dokumentasjon gjør at boken bør være av interesse både for tannleger, tannpleiere, odontologistudenter og spesialistutdanningskandidater.

Anne Isine Bolstad

London: Quintessence Publishing Co. Ltd.; 308 sider, 519 illustrasjoner, 8 tabeller. Stive permer. ISBN 978-0-86715 365-1.

Philippe B. Tardieu og Alan L.

Rosenfeld:

The art of computer-guided implantology

Medisinsk bildeteknikk av anatomi og patologiske forandringer er i rask utvikling. Bruk av denne teknikken til direkte assistanse under kirurgisk in-

tervensjon fikk sitt gjennombrudd for vel ti år siden, da det ble fremstilt veilederapparat til eksakt plassering av ortopediske skruer i nakke- og ryggvirvler, av komponenter til skulderproteser og av tannimplantater. «Tenner på timen»-prinsippet er velkjent og etter hvert en godt dokumentert behandlingsform. Dette er den første boken som omfatter hele spekteret ved slik behandling og forfatterens hensikt er at den skal være en instruksjonsbok for diagnoser, behandlingsplanlegging og nøyaktig kontroll med plassering av tannimplantater. De to forfatterne har med seg sju medforfattere fra Europa og USA. De betoner sterkt at den utviklete teknologien ikke erstatter klinisk erfaring, men supplerer den, til pasientenes beste. Kolleger som arbeider med, eller som vil starte med denne teknologien, er målgruppen for boken.

Som vanlig fra dette forlaget er dette en lekker bok med en mengde fine illustrasjoner og klar, kortfattet tekst. Boken er delt inn i 11 kapitler og spenner fra basis computertomografi og stereolitografi til beskrivelse av en rekke kliniske kasus. Siste kapittel viser mer avansert ortognatisk kirurgi kombinert med imblantatbehandling, alt nøyaktig planlagt med tredimensjonal fremstilling og gjennomført med «guidet» kirurgi. Ganske imponerende!

Problemet for en instruksjonsbok innenfor en teknologi som utvikler seg så raskt, er at den blir hengende etter det som publiseres i tidsskrifter eller på Internett. CT kan for eksempel i dag tas med tenner, som senere skal ekstraheres, på plass. Disse raderes virtuelt på de tredimensjonale bildene, og implantatinnsetting planlegges samtidig med ekstraksjonene. Dette vil gi sikrere fremstilling av benforholdene enn tre

måneder etter ekstraksjonene, slik som anbefalt i boken. Det er med noe undring jeg ser at det settes inn ti tannimplantater i overkjeven for en 11-leddet bronkonstruksjon. Også i underkjeven settes det inn ti implantater. Det er mulig at teknologien er så fascinerende at det er vanskelig å begrense seg. Faglig dokumentasjon har slikt antall av implantater ikke. Det kan også stilles spørsmål ved bruk av CT og strålebelastningen dette gir, for innsetting av standard entannsimplantat. Behandlingen bør vel være for mer kompliserte tilfeller. Cone-beam CT-apparatur anbefales i boken på grunn av atskillig mindre strålebelastning enn standard CT, uten at dette gir dårligere bildefremstilling.

Det er ingen tvil om at computerstyrt behandling vil øke og gi både behandlere og pasientene sikrere behandling og bedre resultater. For alle som steller med tannimplantatbehandling og vil nå litt videre bør boken være på ønskelisten. Den gir en god bakgrunn i behandlingsformen og nye teknologiske fremskritt må uansett tilføres fortløpende.

Knut Tornes

London: Quintessence Publishing Co. Ltd.; 2009. 230 sider, rikt illustrert. ISBN-978-0-86715-477-1

Greenwood M, Seymour RA, Meechan JG:
Textbook of human disease in dentistry

Det er viktig for tannhelsepersonell å kjenne til hva som skjuler seg bak pasientens generelle anamnese og medisinske status. Slik informasjon kan en finne i en nylig utgitt, tiltalende, engelsk lærebok. Boken er i tilnærmet A4-format og med god papirkvalitet. Forsiden illustrerer spennvidden i innholdet og den er ellers lekkert illustrert med fargefigurer og – fotografier.

Boken omfatter 20 kapitler som dekker det aller meste innen klinisk og laboratoriemessig medisin. Her finnes kapitler som omhandler mikrobiologi,

immunologi, hjerte/kar, lungemedisin, nyresykdom, mage/tarm, nevrologi, hud, endokrinologi, muskel/skjelettlidelser, blodsykdommer, angst/smertekontroll, onkologi, psykiatri, akuttmedisin, farmakologi samt emner innen eldre og barns helse. De medisinske tilstandene beskrives i forhold til etiologi, symptomer og behandling. Særlig vekt er lagt på sykdommene og deres eventuelle behandling relatert til tannlegers virksomhet. Men, orale manifestasjoner av generelle lidelser er bare i liten grad omtalt. Forfatterens intensjoner har vært å sette den odontologiske tilstand inn i en medisinsk kontekst – for om mulig å tilpasse og effektivisere den odontologiske behandling.

Det engelske språket er lettfattelig og kapitlene har en logisk inndeling og oppbygging. I alt 29 forfattere har vært involvert i utarbeidelsen hvorav 11 synes å ha tannlegebakgrunn og 18 å ha legebakgrunn. Kapitlene varierer noe i hvor omfattende de er, men formen er gjennomgående ganske lik. Det oppgis ingen referanser. Boken avsluttes med tabeller for kjemiske/hematologiske normalverdier og indeks.

Noen av kapitlene er svært omfattende og sannsynligvis utenfor rammen av det som en kan forvente av en tannlegestuderende. Dette gjelder blant annet øyekapitlet og hematologikapitlet. Her beskrives inngående sykdomstilstander – som grå stær og transfusjonsmedisin – på en måte som synes å mangle relevans for odontologisk virksomhet.

Læreboken er ellers en utmerket basis for nærmest hele spekteret av medisinske tilstander. Målgruppen hevdes å være odontologiske studenter. En svært pliktoppfyllende student med høye faglige ambisjoner vil nok ha stort utbytte av å lese boken fra perm til perm. Men i en vanlig odontologisk praksis er boken for omfattende annet enn som oppslagsverk. For tannleger som spesialisierer seg innen kirurgiske eller patologiske fagfelt, gir den et svært adekvat medisinsk grunnlag. Tannleger som arbeider i sykehus eller med pasienter som har spesielle sykdomstilstander/-behov (for eksempel innen gerodontologi og/eller han-

dicapomsorg), vil også ha god nytte av boken.

Gunhild Vesterhus Strand

Oxford: Wiley-Blackwell; 2009. 325 sider. ISBN 978-1-4051-7033-8

Gilles J. Lavigne, Peter A. Cistulli and Michel T. Smith, editors:
Sleep medicine for dentists. A practical overview

Denne boken har ambisjoner. Den har hele tre forordforfattere og en introduksjonsforfatter. I et av forordene hevdes det at søvnmedisin har en sterk tilknytting til odontologien spesielt med fokus på tannlegen som diagnostiker av mulige årsaker til søvnforstyrrelser, og som henviser til legespesialitetene som behandler dette. I frisk Nordamerikansk stil omtales denne boken som et verk om søvnmedisin som vil være et utgangspunkt for fremtidig utvikling og forskning innenfor odontologien.

Hva har så denne boken å by på? Boken er på 210 sider med en rik indeks til slutt. Den er bygget opp i fire seksjoner hvor den første seksjonen som presenterer en introduksjon til odontologisk søvnmedisin inneholder tre kapitler. Den andre seksjonen gir en orientering om respirasjonsproblemer under søvn med åtte kapitler. Den tredje seksjonen presenterer bruxisme og bevegelsesforstyrrelser i tyggeapparatet under søvn. Denne seksjonen inneholder seks kapitler. Den siste seksjonen omtaler søvn og orofacial smerte med til sammen sju kapitler. Forfatterlisten er imponerende med i alt 45 forfattere som enten alene eller i samarbeid har forfattet kapitlene. Samtlige forfattere fremstår høyst berettiget som kapasiteter innenfor hvert sitt fagfelt. Det er gledelig at kjente forfattere fra våre naboland er invitert til å gi sine bidrag.

Alt i alt er det et imponerende utvalg av fagpersoner man blir konfrontert med samt en mengde generell informasjon. Men hva sitter man igjen med etter gjennomlesning av boken? Denne anmelder, som gjerne lar seg henføre av god faglitteratur, må innrømme at han blir sittende igjen med blandede følelser og tenker høyt: Hva er egentlig budskapet i boken? De to